

Яремчук Олександр Миколайович
старший викладач кафедри мистецької освіти
Житомирського державного університету імені І.Франка
Мацієвська Людмила Василівна
викладач кафедри мистецької освіти
ЖДУ імені І.Франка
Підгаєцька Іванна Василівна
викладач кафедри мистецької освіти
ЖДУ імені І.Франка
Поліщук Владислав Ігорович
концертмейстер кафедри мистецької освіти
ЖДУ імені І.Франка

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МУЗИЧНИХ ФЕСТИВАЛІВ В УКРАЇНІ

Фестивальний рух в усьому світі давно вже став динамічним сектором в індустрії не тільки культури й мистецтва, але й у рекреаційній сфері, і це, своєю чергою, здійснює значний соціокультурний, економічний, політичний вплив на сучасне суспільство.

На даний момент у Європі існує тенденція розвитку моделі сучасного музичного фестивалю, відповідно до якої заходи, які проводяться на віддалених від міста територіях, надалі стають місцями проведення щорічних і всесвітньо відомих заходів. У результаті з'явився такий культурний феномен як музичний туризм, і проведення музичного фестивалю вже розуміється як спосіб брендингу території й залучення максимальної кількості відвідувачів [3, с. 36].

Культурний потенціал України в плані організації й проведення музичних фестивалів високий, але недостатньо розвинутий. У нашій країні на сьогоднішній день не існує всесвітньо відомих музичних фестивалів, однак варто відзначити найбільші та найвідоміші – «Kyiv Music Fest», «Atlas Weekend», «Рок Булава», «Бандерштат», «Zaxidfest», «Країна Мрій» та інші. Більшість музичних фестивалів проходять на Київщині та у західних регіонах країни. Спроби інших регіонів вийти на міжнародний рівень і претендувати на

всесвітню популярність своїх фестивалів є, але вони менш успішні, що обумовлено економічними факторами: недостатнє фінансування, відсутність інтересу з боку потенційних інвесторів.

У той же час сучасна модель музичного фестивалю припускає акцент на розвитку міжкультурної взаємодії. У нинішніх умовах традиційні стандарти організації творчого процесу застарівають, на зміну їм приходять нові комунікативні моделі. Локальні концерти, спектаклі, художні виставки інтегруються між собою, створюючи нову фестивальну форму [4, с. 53].

Завдяки моделі музичного фестивального руху здійснюється обмін не тільки творчим, але й соціальним, духовним досвідом, створюються спільні творчі продукти й проекти, які націлені на подальший розвиток й інтеграцію між різними культурами. На сьогоднішній день фестивальні заходи сприяють появі масштабного соціокультурного простору для творчої взаємодії не тільки професіоналів, але й аматорів; тут використовується величезна кількість методів і технологій у культуротворчій, рекреативній, просвітницькій, освітній, комунікативній, культуроохоронній сферах, що дозволяє сформувавши важливу основу для соціокультурного виховання майбутнього покоління [4, с. 53].

Успішність сучасного музичного фестивалю прямо залежить від взаємозв'язку історичних подій і сучасності, історичних особистостей, численних діячів культури й мистецтва, залучення відомих виконавців, від географічного положення. У змісті нинішніх музичних фестивалів проявляються тенденції і до інтернаціонального складу учасників (хедлайнерів та глядачів), а також до багатоструктурності (наприклад, конкурсний відбір, гала-концерт і т.д.). Музичними фестивалями задіюються також методи віртуальної комунікації – соціальні мережі, месенджери, медіа-платформи, онлайн-трансляції тощо [2, с. 33].

Сучасний музичний фестиваль являє собою повноцінне шоу, у якому використовуються візуальні ефекти й акустичні технології. При організації фестивалів активно задіюється сучасне мультимедійне устаткування: світлові й звукові ефекти, декорації, візуальні ефекти (світлодіодні сітки, відеомікшери з

ефектами, 3D-екрани), спецефекти (машини для генерації снігу, піни, мильних булбашок, диму, фаєр-шоу, лазерне шоу тощо). Крім того, музичні фестивалі сьогодення включають також такі елементи як джем-сейшн, майстер-класи, презентації музичної продукції й музичних технологій, семінари, творчі лабораторії, реалізацію «мерчандайзингу», музичної продукції та інструментів, розважальні заходи [2, с. 33].

Експерти Центру музичної україністики НМАУ ім. П.І. Чайковського стверджують, що головна проблема фестивального руху в Україні – це вторинність. Більшість вітчизняних організаторів просто копіюють великі івенти європейського фестивального формату, хоча вони можуть вже кілька років нічим не дивувати глядача та не вражати його. На їх думку, українській фестивальній індустрії не вистачає активного впровадження нових технологій: «Хочеться, щоб у музичній і концертній індустрії з'явилося більше прогресу, про який ми чуємо прямо зараз: голосових помічників, AR/VR. Є відчуття, що індустрія ця усе ще консервативна й тренди доходять досить повільно» [6].

Своєю чергою, Р. Безугла серед основних тенденцій і характеристик музичних фестивалів в Україні відзначає наступні:

- бренд фестивалю відіграє важливу роль при виборі відвідуваної події;
- жанрова спрямованість музичного фестивалю безпосередньо впливає на його популярність і відвідуваність;
- при проведенні фестивалю в межах міста в організаторів з'являється ряд додаткових обмежень, через що це усе більше подій проводиться віддалено від великих міст [1, с. 13].

2020 рік став важким для фестивальної індустрії в Україні через пандемію коронавірусу й пов'язані з нею обмеження на проведення масових заходів, у тому числі й музичних фестивалів. Однак у 2021 році ситуація змінилася на краще: була проведена вакцинація, знизилася захворюваність населення. Так чи інакше у 2021 р. заплановані музичні фестивалі пройшли з суворим дотриманням діючих на той момент вимог і правил.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації на наші землі у 2022 році призупинило фестивальну діяльність в Україні. Але на деякий час. Після певної паузи музичні фестивалі знову почали проводитися, тільки тепер з підвищеними заходами безпеки та зі зборами на ЗСУ. І з неоднозначним до них ставленням самих українців, тому що думки щодо проведення фестивалів у військовий час у людей розділилося. Коли почали з'являтися анонси про перші фестивалі у 2022 році, хтось побачив у цьому гарну можливість дещо відпочити та перезавантажитись, а інші – недоречну радість та зайві ризики [5].

Однак тут слід відзначити, що фестивалі є частиною культурного життя міст та цілих країн. І досить часто вони надають значну підтримку місцевій економіці, малим та середнім підприємцям, сприяючи розвитку регіонів. Після того, як ці фестивалі почали відвідувати самі військові, а організатори – збирати донати на ЗСУ, акумулюючи значні суми, – градус напруження дещо знизився. Тому на сьогоднішній день фестивалі є певним відлунням довоєнного життя та можливістю відволіктися від страшних реалій війни, при цьому зробивши свій внесок у підтримку військових, бізнесу та економіки міста. Такі масові заходи дозволяють містам розвиватися, людям об'єднуватися, трохи відпочити аби надихнутися заради наближення перемоги України. Наразі й самі організатори великих фестивалів в Україні налаштовані більш оптимістично, хоча й розуміють, що багато чого буде залежати від безпекової та соціально-політичної ситуації в країні [5].

Таким чином, процес розвитку індустрії музичних фестивалів в Україні до 2020 р. йшов досить активно, розвивалися нові технології організації, розширювався контингент учасників, освоювалися нові формати й майданчики. Коронавірусна пандемія та воєнні дії на території України дещо призупинили цей розвиток. Однак все ж таки після кожної кризи настає стадія відновлення, і музичні фестивалі в Україні мають усі шанси на повернення до колишнього стану. Багато заходів зберегли свою аудиторію, імідж і статус, і готові в нових умовах проводити фестивалі за планом.

Література

1. Безугла Р. Конкурсно-фестивальний рух в Україні в часи російсько-української війни. *Сучасне мистецтво*: збірник наукових праць. 2022. Вип. 18. С. 9-18
2. Дзюбенко І. Фестивальна діяльність в Україні: засади успішності. *Молодий учений*. 2019. № 2. С. 32-34
3. Зайцев В.П. Режисура естради та масових видовищ (3-тє перевид). Київ: Дакор, 2014. 304 с.
4. Кубченко Д. Розвиток фестивального руху в сучасній Україні. *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2017. № 2. С. 51-54.
5. Стебловська А. Фестивалі під час війни: про прибуток, безпеку та збори на ЗСУ. URL: <https://rubryka.com/article/festyvali-pid-chas-vijny/>
6. Центр музичної україністики НМАУ ім. П.І. Чайковського. URL: <https://knmau.com.ua/nauka/tsentr-muzichnoyi-ukrayinistiki/oglad#12964>